

Raziskujem preteklost 7: samostojni delovni zvezek – rešitve

1. DEL: poglavje 3: Antična Grčija

Prve razvite civilizacije na današnjih tleh

1.

Grčija je zelo razčlenjena, saj jo sestavljajo številni polotoki, otoki in otočja. Na severu prevladuje gorata pokrajina. Nižin je malo, večinoma so ob obalah in večjih rekah. Reke so kratke – poleti mnoge presahnejo, ob večjem deževju pa se spremenijo v hudournike. Območja ob Sredozemskem morju imajo sredozemsko podnebje. Poletja so vroča in suha, zime so mile, vlažne in vetrovne. Temperature večinoma ne padejo pod 0 °C.

Kaj je oblikovalo življenje na današnjih grških tleh

Minojci so bili uspešni trgovci

2.

- a) Atletsko grajeni, bogato okrasje.
- b) Razvito kulturno in gospodarsko življenje.
- c) Umetnost je bila zelo razvita, o čemer pričajo bogate stenske poslikave, poslikana lončenina itd.
- č) Da so se svobodno udeleževale družabnih in športnih dogodkov.

Mikenci so bili dobri vojaki

3.

Ime civilizacije	minojska	mikenska
Središče	Knosos na Kreti	Mikene na Peloponezu
Značilnost palač	Velike, bogato okrašene in poslikane palače. Bile so središča vladarjev in njihovih uradnikov. Niso imele obzidij.	Velike, razkošne palače. Bile so obdane z močnim in visokim obzidjem.
Način življenja	Miroljubna civilizacija. Kot trgovci so pluli po Sredozemlju in poleg svojih izdelkov širili tudi svojo kulturo.	Veliko so se vojskovali in osvojili veliko grškega ozemlja. S pomočjo uradnikov so kralji nadzorovali vso družbo.
Propad (kdaj, zakaj)	Vulkanski izbruh; okoli leta 1400 pr. Kr.	Naselitev novih ljudstev okoli 1200 pr. Kr.

Zgodila se je trojanska vojna

4.

Trojanski konj pomeni prevaro.

Grki so živeli v različnih polisih

1.

a) Republika Slovenija je demokratična država; je tudi republika.

b) Vse evropske države so demokratične države (z izjemo Belorusije). Niso pa vse evropske države republike, nekatere so namreč kraljevine, npr. Velika Britanija, Švedska, Norveška, Danska, Nizozemska, Belgija, Španija itd.

Najprej je nastopilo temno obdobje

2.

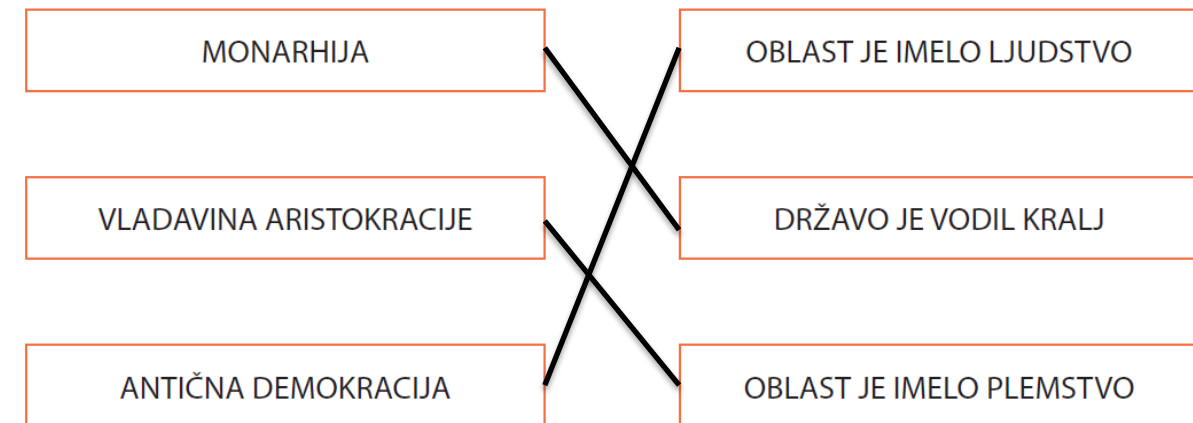
	OZEMLJE, KI SO GA NASELILI
Dorci	Peloponez, Kreta, Dorida
Jonci	Atika, Evboja, Jonija
Eolci (Ahajci)	Osrednji Peloponez, Tesalija, Eolija

▪ Grška plemena so poselila tudi zahodne obale Male Azije, ki so danes del Turčije.

3. b)

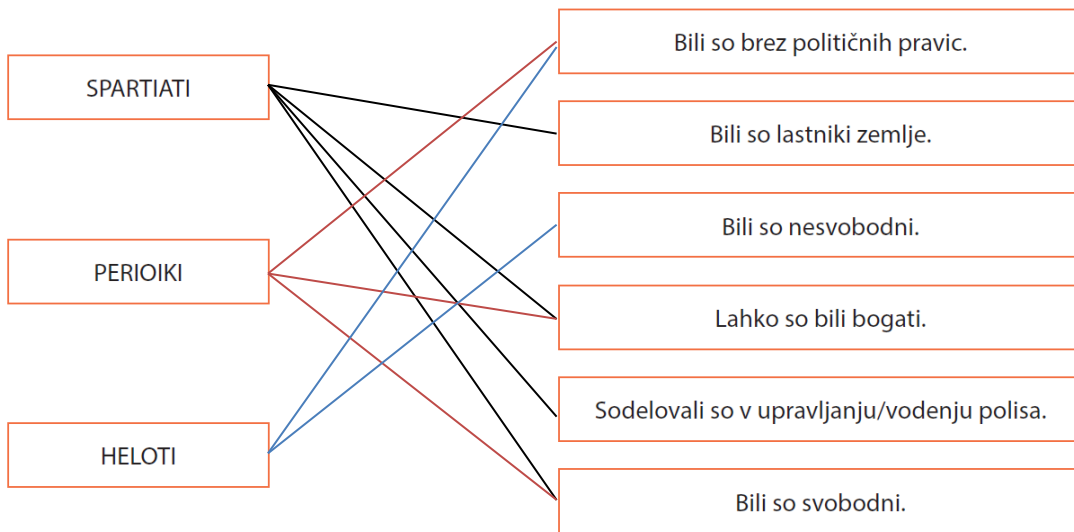
Kaj je bilo značilno za polis

4.

Polis Sparta: najpomembnejše je bilo biti dober vojak

5.

6.

- a) Slabem, podrejenem.
- b) Da bi preprečili kakršenkoli upor.

7.

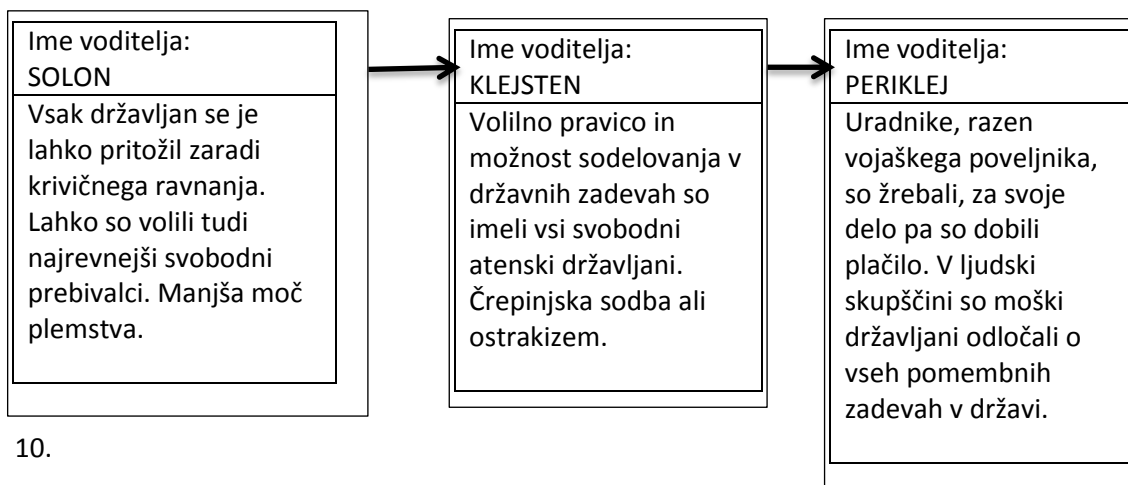
- a) Red in disciplina; telesna pripravljenost; poslušnost.
- b) Da jih naučijo prenašati bolečino in zmagovati v bojih.
- c) špartanska vzgoja

Polis Atene: demokratična vladavina

8.

Kraljevina	Kralj in plemstvo
Oblast plemstva	Plemiči
Antična demokracija	Vsi svobodni moški državljani

9.

10.

- a)
 - 1 Ureditve dela v dobro večine.
 - 2 Zakoni obravnavajo enako vse državljane.

3 Ceni se sposobnost posameznika in ne njegov družbeni položaj.

4 Svoboda za državljane.

b)

Ne, veljala je samo za svobodne moške državljane (kar je bila okoli ena tretjina prebivalcev).

c)

Danes so vsi prebivalci svobodni in vsi polnoletni državljani imajo pravico do soodločanja (volitev).

11.

Žrebanje uradnikov	Da bi preprečil, da bi mesta zasedali ves čas isti ljudje.
Plačilo uradnikov	Da je državne službe omogočil tudi revnejšim.

Grki kot skupnost: sodelovanje in tekmovanje

1.

a) Sicilija: 760 km; Sevastopol: 1.095 km; Shahhat: 592 km.

b) Pluli so ob obalah.

Zakaj so se Grki preseljevali po Sredozemlju

2.

a) Z ribolovom, trgovino in piratstvom.

b) Galski zaliv ob ustju reke Rone.

c) Pomorščaki, ki so odkrili galski zaliv, so ob vrnitvi v domači polis pripovedovali o svojem odkritju ter navdušili prebivalce.

Č) /

e) Hčer kralja območja, kamor so Grki pripluli, se je poročila z vodjem grške odprave Protisom. Ta je od tasta dobil ozemlje, kjer so Grki lahko zgradili mesto.

d) Kolonije.

3.

a) ozemlje Grčije ozemlje grške kolonizacije

b) Grki so poselili obale treh morij: Sredozemskega, Črnega in Jadranskega morja.

c)

Zakaj je prišlo do grško-perzijskih vojn

4.

- a) Halikarnas, Milet, Efez ...
- b) Po kopnem in po morju.
- c)

Bitka na MARATONSKEM POLJU je leta 490 pr. Kr. potekala približno 40 km severno od Aten. Grki so se hrabro bojevali in ZMAGALI (zmagali/izgubili). Spopad v gorski soteski pri TERMOPILAH je potekal leta 480 pr. Kr. Zaradi grške izdaje so zmagali PERZIJCI. Grško vojsko so sestavljali predvsem Špartanci, ki so se hrabro bojevali do zadnjega moža. Perzijci so po tej bitki prišli do Aten in jih zažgali. V pomorski bitki pri otoku SALAMINA leta 480 pr. Kr. so grške ladje potopile več kot tretjino perzijske mornarice in zadale hud udarec Perzijcem. Zadnji velik spopad leta 479 pr. Kr. pri **Platajah** je pomenil dokončni poraz PERZIJCEV in zmago GRKOV.

5.

2	SPOPAD NA MARATONSKEM POLJU	1	SPOPAD PRI TERMOPILAH	3	SPOPAD PRI SALAMINI
---	-----------------------------	---	-----------------------	---	---------------------

Barbari. Grki so poimenovanje uporabljali za manj razvita ljudstva.

6.

Kaj je oslabilo grške polise

7.

Uničena atenska vojska ni mogla več braniti svojega polisa. Atene so izgubile svojo moč.

8.

SODELOVANJE: grška kolonizacija, grško-perzijske vojne

TEKMOVANJE: peloponeške vojne

Kako je Aleksander Veliki postal velik vladar

1. Balkanskem polotoku

2. v Grčiji

Kako se je okrepila Makedonija

2.

a) v strnjeni vrsti

b) s kopji

3.

a) Filip II. Makedonski je združil Makedonijo in Perzijo.

b) Filip II. Makedonski je prenovil makedonsko vojsko, da je postala najmočnejša v vzhodnem Sredozemlju.

c) Filip II. Makedonski je osvojil in pokoril vse grške polise.

č) Filip II. Makedonski med grškimi polisi ni imel nasprotnikov, razen Aten.

Kako je Aleksander porazil Perzijo

4.

5.
Aleksandra so videli kot enega izmed njih, enakega njim. Spoštovali so ga zaradi njegove hrabrosti.

Antična grška kultura

1.
 - a) Olimpijskih iger
 - b) Olimpijske kroge sestavlja pet med seboj povezanih barvnih krogov (trije v zgornji in dva v spodnji vrsti). Barve krogov pomenijo pet med seboj povezanih celin: modra – Evropo, črna – Afriko, rdeča – Ameriko, rumena – Azijo in zelena – Avstralijo z Oceanijo.
 - c) Olimpijsko geslo: »Citius. Altius. Fortius.« (Hitreje. Višje. Močneje.)
 - č) 2020 v Tokiu, Japonska (poletne igre); 2018 Pjongjang, Južna Koreja (zimske igre)
 - d) Na vsaka 4 leta.

Skupne športne igre – olimpijske igre

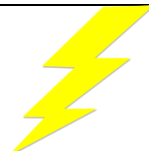
2.
Olimpijske igre so prirejali vsaka 4 leta v **Atenah**.
Olimpijske igre so prirejali vsaka 4 leta v Olimpiji.

V času olimpijskih iger so prenehale vse vojne. ✓

Antične olimpijske igre so bile posvečene bogu **Jupitru**.
Antične olimpijske igre so bile posvečene bogu Zeusu.

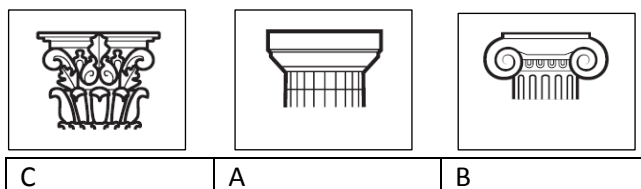
Na olimpijskih igrah so lahko sodelovali le moški. ✓

3.

ZEVS	PESNIŠTVO	TRIZOB	
ATENA	MORJE	SOVA	
POZEJDON	VRHOVNI BOG	LIRA	
APOLON	MODROST	STRELA	

Arhitektura in kiparstvo

4.

Dramatika

5.
 - a)
Grška gledališča so bila okrogle oblike, vzdana v vznožje vzpetin.
 - b)

Bila so izjemno akustična, tudi gledalci v oddaljenih vrstah so igralce zelo dobro slišali in videli.

Napredek znanosti

6.

MEDICINA

Najprej so skušali najti vzrok za bolezen in šele nato so zdravili bolnika.

ASTRONOMIJA

Da je Sonce vsaj tristočkrat večje od Zemlje in da se Zemlja in drugi planeti vrtijo okrog Sonca. Eratosten je izračunal obseg Zemlje, ki je meril 39.690 km

MATEMATIKA IN TEHNIKA

Arhimed je natančno izračunal vrednost števila PI (π). Pojasnil je delovanje vzvoda. Pitagorov izrek.

7.

MEDICINA

- Izobraževanje za poklic zdravnika;
- preučevanje bolezni, zapisovanje znakov bolezni in načinov zdravljenja.

FILOZOFIJA

- Iskanje resnice o svetu ter razpravljanje o organiziranosti družbe.
- Spraševali so se o človeškem vedenju in o pravilnem ter napačnem ravnanju.

ZGODOVINA

- Zapisovanje dogodkov.

MATEMATIKA

- Objava 465 geometrijskih dokazov, ki veljajo še danes (Evklid).
- Izračun vrednost števila PI (π) (Arhimed).
- Izrek, ki opredeljuje razmerje med stranicami pravokotnega trikotnika (Pitagora).

TEHNIKA

- Arhimedov vijak
- Sončna in vodna ura

ASTRONOMIJA

- Ugotovitev, da je Sonce vsaj tristočkrat večje od Zemlje in da se Zemlja in drugi planeti vrtijo okrog Sonca (Aristarh).
- Ptolemejev sončni sistem.
- Izračun obsega Zemlje, ki je bil skoraj enak današnjemu znanemu obsegu (Eratosten).
- Modeli gibanja Sonca in Lune, napovedovanje Sončevih mrkov (Hiparh).

8.

»Prisežem na Apolona Zdravnika in Asklepija /.../, da bom to prisego in to pogodbo izpolnjeval po zmožnosti in presodnosti: /.../ da bom dietična načela po svoji vesti in vednosti uporabljal v prid bolnikov ter odvrčal od njih vse, kar bi jim utegnilo biti škodljivo in nevarno; da ne bom nikoli nikomur – tudi ko bi me prosil- zapisal smrtne droge ali ga z nasvetom napeljeval na tako misel; prav tako ne bom nobeni ženski dal pripomočka za uničenje telesnega ploda; /.../ da ne bom rezal ljudi, ki trpe za kamni, marveč da jih bom prepuščal delovnim možem, ki jim je ta stvar poklicno opravilo; da bom v sleherni hišo, kamor me bodo klicali, stopil samo zaradi koristi bolnikov /.../ da bom molčal o

vsem, kar bom pri izvrševanju prakse ali tudi izven nje videl ali slišal o življenju in vedenju ljudi in česar ne gre obešati na veliki zvon, ker sem mnenja, da je take reči treba ohraniti zase kot (poklicno) skrivnost.«

(Hipokratova prisega, 5./4. stoletje pr. Kr.)

Zapuščina antične Grčije

9.

POLITIKA/VLADANJE

- demokracija, državljani odločajo na volitvah
- zakoni
- pravo in sodne obravnave

UMETNOST: DRAMATIKA, KIPARSTVO, ARHITEKTURA

- dramatika in poezija
- poudarjanje lepote v kiparstvu
- poslikana lončenina
- arhitektura templjev in javnih zgradb

KULTURA

- grški jezik in besede, ki iz tega jezika izvirajo
- mitologija in bogovi
- olimpijske igre
- filozofija

ZNANOST IN TEHNOLOGIJA

- razprave o središču vesolja
- natančen obseg Zemlje
- Evklidova knjiga geometrije
- izum vzvoda, škripca in črpalke

Kakšno je bilo življenje v antični Grčiji

1.

Turizem, ladjarstvo, grška hrana

Grška družba

2.

PLEMIČI
Bili so svobodni in lastniki <u>zemlje</u> . Imeli so <u>veliko</u> premoženje. Odločali so o upravljanju polisa.
DEMOS/LJUDSTVO
Bili so svobodni in so opravljali različne poklice: <u>kmetje</u> (največji delež), <u>obrtniki</u> , <u>trgovci</u> , uradniki, umetniki ... Med njimi so bili nekateri zelo <u>premožni</u> , drugi pa revni. Sodelovali so v upravljanju le nekaterih polisov.
A
SUŽNJI
Bili so nesvobodni, <u>lastnina</u> svojih gospodarjev. Predstavljali so eno tretjino prebivalstva. Po poreklu so bili največkrat <u>vojni ujetniki</u> . Opravljali so različna dela na polju, v delavnicah, rudnikih, ladjah; za

ženske so bila značilna hišna dela, varstvo otrok in izdelovanje oblačil. Lahko so imeli lastnino. Nekateri so si pridobili veliko bogastvo.

B

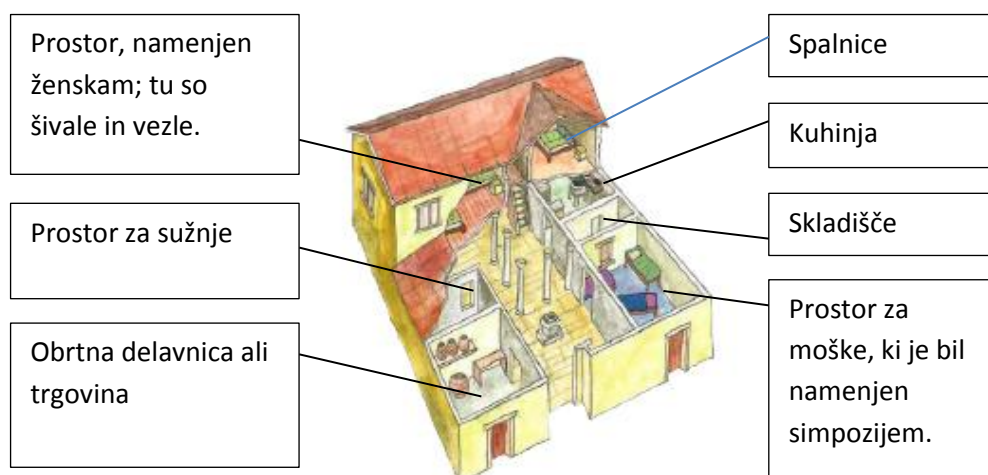
Moški in ženske v antični Grčiji

3.

<p>»Tvoja dolžnost je ostati v hiši in na delo zunaj poslati služabnike. <u>Njihovo delo moraš nadzorovati</u>, prav tako je tvoja dolžnost <u>nadzorovati zaloge in skrbeti, da vsota, namenjena porabi v enem letu, ne bo porabljena že v enem mesecu.</u> /.../. Boljša ko bo tvoja <u>pomoč meni in otrokom</u>, boljša varuhinja našega doma boš, bolj bo rasla tvoja čast /.../. Z izpolnjevanjem dolžnosti boš lahko uživala v hrani, ostala dobrega zdravja in v resnici bo lepša tudi barva tvoje kože /.../.« (Ksenofon, O moških in ženskah, 4. stoletje pr. Kr.)</p>	<p>»Po izročilu so dečki morali <u>biti zdržljivi in močni</u>, da so odraščali v <u>dobre vojake</u>. Zato so imeli posebne telovadne učitelje /.../ in ti so jih učili atletiko in rokoborbo v palestri. To je bila dolga, nizka stavba s slačilnicami in peščenim dvoriščem s stebri. Take palestre so bile v večini grških mest.« (Vir: Anne Pearson, Stari Grki, Pomurska založba, Murska Sobota, 1994)</p>
<p>a) Kaj je grška družba pričakovala od žensk? Da poskrbijo za dom in vzgojo otrok.</p> <p>b) V viru podčrtaj dela, ki jih je opravljala ženska.</p> <p>c) Od česa je bil odvisen ugled ženske? Od tega, kako dobro je vodila gospodinjstvo.</p>	<p>c) Kaj je grška družba pričakovala od moških? Da so dobri vojaki.</p> <p>b) Kakšna dela so opravljali moški? Bojevanje, politika, obrtniška dela, kjer je bila pomembna fizična moč.</p> <p>c) V viru podčrtaj, od česa je bil odvisen ugled moških.</p>

Bivališča in hrana

4.

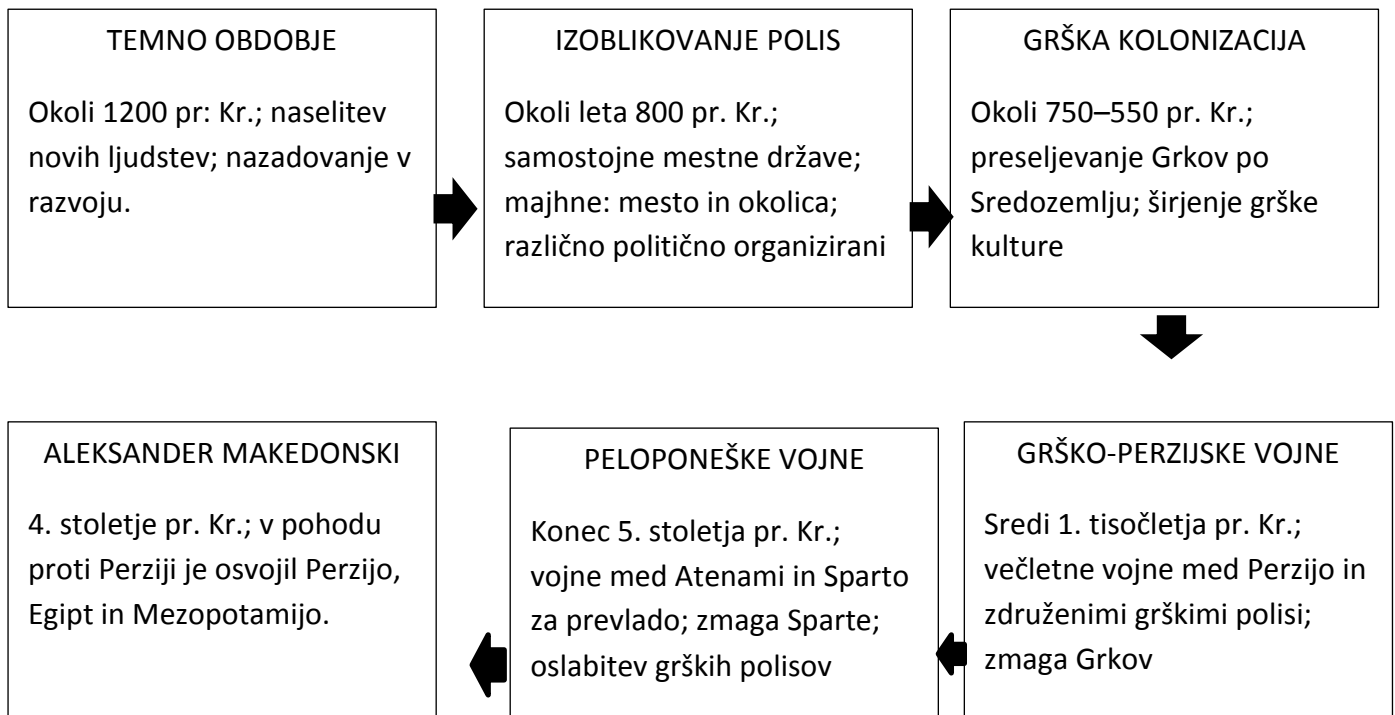
5.

Največji del grške prehrane je ostal enak, kot je bil v antičnem času: olive, kruh, mlečni pridelki, meso. Nekaj sestavin, ki so danes tipične v grški hrani, pa je novih: paprika, paradižnik ipd.

PONOVIMO

IME CIVILIZACIJE	minojska	mikenska
PROSTOR CIVILIZACIJE	Kreta	Mikene /Peloponez/
GLAVNE ZNAČILNOSTI CIVILIZACIJE	velike palače; miroljubni; razvita trgovina in umetnost	palače z močnimi obzidjem; številne vojne

V ČASOVNI TRAK ZAPIŠI GLAVNE ZNAČILNOSTI POSAMEZNIH OBDOBIJ V ANTIČNI GRČIJI

ZA PREVLADO V ANTIČNI GRČIJI STA SE NENEHNO BOJEVALI SPARTA IN ATENE. PRIMERJAJ ATENE IN SPARTO.

PROSTOR	Peloponez	Atika
POLITIČNA UREDITEV	demokracija	vladavina oligarhije
VOJSKA	kopenska velesila	pomorska velesila

Reši križanko. Pojasni pojem, ki se bo pokazal v obarvanih poljih.

		M	A	K	E	D	O	N	I	J	A
			H	E	L	E	N	I	Z	E	M
						M	I	T	I		
				K	N	O	S	O	S		
		P	E	R	I	K	L	E	J		
				P	E	R	Z	I	J	A	
			F	A	L	A	N	G	A		
		A	H	A	J	C	I				
	S	P	A	R	T	I	A	T	I		
K	O	L	O	N	I	J	A				
		T	R	O	J	A					